σκόταν ἀκόμη στὰ σπάργανά της,—ὅταν, ξαφνικά, ἀπὸ μιὰ ἀσήμαντη ἔνδειξι, ἡ δικαιοσύνη μπόρεσε νὰ βρῆ τὸ μύτο τῆς σκοτεινῆς αὐτῆς ὑποθέσεως.

Ἕνα παιδάκι, παίζοντας στὴν καλύβα ὅπου ἔμενε κάποιος Ἀρζάκ, βοσκὸς στὴν ὑπηρεσία τῆς κομήσσης ντὲ Σαμπλά, βρῆκε κρυμμένο στὸ βάθος μιᾶς κάσσας, ἕνα κολλιὲ σκύλου —τοῦ μανδροσκύλου ἀκριβῶς ποὺ εἶχε ἐξαφανισθῆ ἀπὸ τὸν πύργο τὴ νύχτα τοῦ ἐγκλήματος! Ὁ Ἀρζὰκ συνελήφθη ἀμέσως, μὰ ἀρνήθηκε κατηγορηματικὰ τὴν ἐνοχή του στὸ ἔγκλημα... Συγχρόνως, ἕνας χωρικὸς ἀποφάσισε νὰ ἀφήση κατὰ μέρος τὴν ἐπιφυλακτικὴ στάσι ποὺ κρατοῦσε ὡς τότε καὶ νὰ πληροφορήση τὸν ἀνακριτή, ὅτι τὴ νύχτα ποὺ σκότωσαν τὸ Μαρσελάνζ, εἶδε ἕναν ἄνθρωπο νὰ περιφέρεται ἔξω ἀπὸ τὸν πύργο τοῦ Σαμπλά, κρατῶντας στὰ χέρια του ἕνα τουφέκι.

Ἀπὸ τὴ στιγμὴ ἐκείνη, ὁ ἀνακριτὴς σχημάτισε τὴν πεποίθησι, ὅτι ὁ Μπρεσὸν, ὁ ὁποῖος ἀπὸ καιρὸ ἀπειλοῦσε ὅτι θὰ «κανονίση» τὸ Μαρσελάνζ, πῆγε μιὰ νύχτα στὸν πύργο του, ἔλυσε τὸ μανδρόσκυλο, τὸν ἔδωσε τοῦ Ἀρζὰκ γιὰ νὰ τὸν μεταφέση ἀλλοῦ, μακρυά, καὶ ὕστερα, πλησιάζοντας στὴν ἔπαυλι, πυροβόλησε ἔξω ἀπὸ τὸ χαμηλὸ παράθυρο καὶ σκότωσε τὸν πρῶην κύριό του...

***

Ἂν ἡ στάσι τῆς κομήσσης ντὲ Σαμπλὰ καὶ τῆς κόρης της μπρὸς στὸ φέρετρο τοῦ δολοφονηθέντος, ἔκανε πολὺ κόσμο ν' ἀγανακτήση ἐναντίον τῶν δύο αὐτῶν γυναικῶν, ἡ ὁποῖες λησμόνησαν καὶ τὸν στοιχειώδη σεβασμὸ ποὺ ὤφειλαν σ' ἕνα νεκρὸ καὶ ἄρχισαν νὰ τὸν βρίζουν χυδαῖα μέσα στὴν ἐκκλησία, ἡ ὁλοφάνερη προσπάθεια τῶν δύο κυριῶν, κατὰ τὴ διάρκεια τῆς δίκης, νὰ ἐλαφρύνουν τὴ θέσι τῶν κατηγορουμένων Μπρεσὸν καὶ Ἀρζάκ, ἔγινε ἀφορμὴ νὰ διερωτηθοῦν πολλοὶ μήπως αὐτὲς ἔβαλαν τοὺς ὑπηρέτες τους νὰ σκοτώσουν τὸ Μαρσελάνζ. Κανεὶς ὅμως δὲν τόλμησε νὰ διατυπώση φανερὰ αὐτὴ τὴν ὑπόνοια, γιατὶ ἡ κυρίες ντὲ Σαμπλὰ ἦσαν πρόσωπα σεβαστὰ καὶ πανίσχυρα σ' ὅλη τὴν περιφέρεια!...

Ὁ Μπρεσὸν καὶ ὁ Ἀρζὰκ ὑπερασπίστηκαν τὸν ἑαυτό τους μὲ ζωηρὸ πεῖσμα, χωρὶς ὅμως νὰ μπορέσουν νὰ παρουσιάσουν ἐπαρκῆ στοιχεῖα τῆς ἀθωότητός τους. Ἡ δικαιολογίες μάλιστα ποὺ παρουσίασε ὁ Μπρεσόν, ἦσαν τόσο κωμικές, ὥστε συχνὰ προκαλούσανε τὰ γέλια καὶ αὐτοῦ ἀκόμα τοῦ συνηγόρου του!...

Περισσότεροι ἀπὸ πενῆντα μάρτυρες ἐξετάσθησαν στὴ δίκη αὐτή, χωρὶς νὰ μπορέση κανεὶς νὰ καταθέση κάτι θετικὸ καὶ συγκεκριμένο. Τὸ περίεργο ὅμως εἶνε ὅτι ὅλοι ἄφηναν μὲ τὸ ὕφος τους νὰ ἐννοηθῆ, ὅτι ἤξεραν πολλὰ περισσότερα ἀπὸ ἐκεῖνα ποὺ ἔλεγαν. Καὶ ὅλοι ἔρριχναν κάθε τόσο δειλὲς ματιὲς πρὸς τὸ μέρος τῶν κυριῶν ντὲ Σαμπλά, ἡ ὁποῖες παρακολουθούσανε τὴ δίκη μὲ ἀκατάδεχτη ἀπάθεια, χάνοντας τὴν ψυχραιμία τους μονάχα ὅταν ἔβλεπαν ὅτι κινδύνευε τὸ κεφάλι τῶν κατηγορουμένων.

Ἡ ὑπόνοια, ὅτι ἡ δυὸ γυναῖκες ἦσαν οἱ ἠθικοὶ αὐτουργοὶ τοῦ ἐγκλήματος, μετεβλήθη σὲ βεβαιότητα ἀπὸ τὴ στιγμὴ ποὺ οἱ δικασταὶ καὶ τὸ ἀκροατήριο εἶδαν τὸ Ζὰκ Μπρεσὸν νὰ σηκώνεται ὄρθιος καὶ νὰ φωνάζη:

—Ἐπὶ τέλους, ἂς τελειώνουμε. Καταδικάστε μας, ἀλλὰ μὴ μᾶς βασανίζετε περισσότερο, ἀφοῦ δὲν πρόκειται νὰ μάθετε ποτὲ τὴν ἀλήθεια!...

Ὕστερ' ἀπὸ τὴν κατηγορηματικὴ αὐτὴ διαβεβαίωσι, οἱ δικασταὶ θεώρησαν ὑποχρέωσί τους νὰ βγάλουν τὴν ἀπόφασί τους μιὰ ὥρα ἀρχήτερα. Ἤξεραν βέβαια ὅτι στὸ ἐδώλιο τῶν κατηγορουμένων ἔπρεπε νὰ κάθωνται καὶ δυὸ ἄλλα πρόσωπα: ἡ κόμησσα ντὲ Σαμπλὰ καὶ ἡ κόρη της! Ποιὸς ὅμως θὰ ἦταν ἐκεῖνος ποὺ θὰ τολμοῦσε νὰ ἀπευθύνη μιὰ συγκεκριμένη κατηγορία ἐναντίον τῶν δυὸ γυναικῶν ποὺ ἀνῆκαν σὲ μιὰ ἀπὸ τὶς παλὲς καὶ ἀριστοκρατικὲς οἰκογένειες τῆς περιφερείας; Καὶ ἀφοῦ δυὸ ταπεινοὶ ὑπηρέτες ἀνελάμβαναν τὴν εὐθύνη τοῦ ἐγκλήματος—ὁ Μπρεσὸν μιλοῦσε πάντοτε ἐξ ὀνόματος τοῦ Ἀρζάκ. ὁ ὁποῖος φαινόταν σὰν νὰ μὴν ἔχη συναίσθησι τί γίνεται γύρω του—καθῆκον τῶν δικαστῶν ἦταν νὰ τοὺς ἐπιβάλουν τὴν τιμωρία ποὺ τοὺς ἄξιζε.

Ὁ Ἀρζὰκ καταδικάστηκε σὲ δέκα ἐτῶν καταναγκαστικὰ ἔργα. Καὶ ὁ Μπρεσὸν σὲ θάνατο... Ὅταν ἄκουσε τὴν καταδικαστικὴ ἀπόφασι, γύρισε καὶ κύτταξε τὶς κυρίες Σαμπλά, σὰν ἕνα ταπεινὸ καὶ ἀφοσιωμένο σκυλί, ἐνῶ ἕνα παράξενο χαμόγελο ζωγραφιζόταν στὰ χείλη του...

Ἡ ἐκτέλεσί του ἔγινε στὶς 28 Μαρτίου 1843. Τὴν ἑπομένη, ἡ κυρίες ντὲ Σαμπλὰ ἔφευγαν ἀπὸ τὸ Πὺ καὶ πήγαιναν νὰ κλειστοῦν, καλόγρηες, σ' ἕνα μοναστῆρι... Ὅλοι ὅσοι τὶς ἤξεραν, ἔκαναν τὴ σκέψι πὼς ἡ Θεία Δικαιοσύνη ἔπληττε τὶς γυναῖκες αὐτές, ποὺ δὲν μπόρεσε νὰ τιμωρήση ἡ ταπεινὴ Δικαιοσύνη τῶν ἀνθρώπων... Μὰ οὔτε καὶ αὐτὴ τὴ φορὰ δὲν τόλμησε κανεὶς νὰ διατυπώση φανερὰ τὴ γνώμη του! Τὸ ὄνομα τῶν Σαμπλὰ ἦταν τόσο σεβαστὸ στὴν περιφέρεια, ὥστε ἔπρεπε νὰ μείνη ἀκηλίδωτο!...

ΣΚΕΨΕΙΣ, ΓΝΩΜΕΣ, ΑΞΙΩΜΑΤΑ

ΓΙΑ ΤΗ ΓΥΝΑΙΚΑ ΚΑΙ ΤΟΝ ΕΡΩΤΑ

Ἂν σᾶς ποῦνε ὅτι μιὰ γυναῖκα, χωρὶς γλῶσσα μίλησε κι' ὅτι μάλιστα ἔβγαλε λόγο, νὰ τὸ πιστέψετε! Ἂν ὅμως σᾶς ποῦν, ὅτι μιὰ γυναῖκα ποὺ ἔχει γλῶσσα, μπόρεσε νὰ μὴ μιλήση, νὰ μὴ τὸ πιστέψετε κατ' οὐδένα λόγο.

Γαλλικὴ παροιμία

Ἡ καρδιὰ τῆς γυναίκας μοιάζει μὲ τὸ χιόνι, τὸ ὁποῖο λίγο μόνον νὰ λερωθῆ, μεταβάλλεται σὲ βόρβορο.

Αἰμ. Ζολᾶ

Ἡ γυναῖκα συγχωρεῖ μονάχα...ὅταν φταίει!

Ἀλφ. Ντωντὲ

Ἡ καλὲς γυναῖκες, εἶνε πάντοτε καλύτερες ἀπὸ τοὺς καλοὺς ἄνδρες. Μ. Ναπολέων

Ὁ ἔρωτας, ὅπως καὶ τὸ φεγγάρι, ὅταν δὲν μεγαλώνει, μικραίνει. Σεγκὺρ

Ἡ γυναῖκες ποὺ κοιμοῦνται πάντα ἀπάνω σὲ τριαντάφυλλα δὲν πρέπει νὰ παραπονιοῦνται ἂν καμμιὰ φορὰ τοὺς ἀγκυλώνει κανένα ἀγκάθι. Ἀλφρ. Μυσσὲ

Ἡ γυναῖκες ἀγαποῦν περισσότερο ἀπ' ὅλα, ὅ,τι ἀκατάληπτο καὶ μυστηριῶδες ὑπάρχει στὸν ἄνδρα.

Μιὰ γυναῖκα μπορεῖ εὔκολα νὰ κρατήση ἕναν ἄνδρα, μὰ ποτὲ ἕνα μυστικό.

Τ' ἀπαλὰ χέρια τῶν γυναικῶν, εἶνε κατὰ κανόνα ἔνδειξις σκληρῆς καρδιᾶς.

Αἰμ. Ζολᾶ

Ἡ γυναῖκα ἀγαπάει μονάχα μιὰ φορά, ὅταν δηλαδὴ γνωρίσει τὸν ἄνδρα ποὺ ὀνειρεύτηκε. Κι' ὁ ἄνδρας ἐπίσης ἀγαπάει μιὰ φορὰ μονάχα: Ὅταν δὲν τοῦ ἀρέσει καμμιὰ γυναῖκα.

Ἰδανικὸς τύπος συζύγου εἶνε ἐκεῖνος ποὺ ἀπολογεῖται μπροστὰ στὴ γυναῖκα του, γιὰ πράγματα ποὺ δὲν ἔκανε καὶ ποὺ ποτὲ δὲν εἶνε ἱκανὸς νὰ κάνη.

Ταλεϋράνδος

Ἡ καρδιὰ τῆς γυναίκας μπορεῖ νὰ παραιτηθῆ ἀπ' τὸν ἔρωτα, ἀπ' τὴν φιλαρέσκεια ὅμως ποτέ.

Ὁ ἔρωτας εἶνε μιὰ μανία, ποὺ τὸ φάρμακό της εἶνε τὰ γεράματα.

Ἰ. Σανδὼ

Ὁ ἔρωτας τῆς γυναίκας πάντα ἀποφεύγει τὸ φῶς τοῦ ἥλιου.

Β. Οὐγκὼ

Ἡ γυναῖκες κυττάζουν περισσότερο ἐκεῖνον ποὺ δὲν τὶς κυττάζει.

Τὸ μεγαλείτερο δῶρο γιὰ τὸν ἄνδρα εἶνε ἕνας καλὸς θάνατος καὶ μιὰ καλὴ γυναῖκα. Μ. Φρειδερῖκος

Μιὰ ἐλαφρὰ γυναικούλα μπορεῖ νὰ γίνη τὸ μεγαλείτερο βάρος τῆς ζωῆς σου.

Τὸ χειρότερο ἀπ' ὅλα τὰ πάθη εἶνε ὁ ἔρωτας. Προσβάλλει ταὐτοχρόνως τὸ κεφάλι, τὴν καρδιὰ καὶ τὸ σῶμα.

Ἡ γυναῖκα κι' ὁ καλόγερος εἶνε οἱ πολυτιμότεροι πράκτορες τοῦ διαβόλου.

Βολταῖρος

Ἡ γυναῖκα δὲν μπορεῖ ν' ἀλλάξη τὶς κακὲς συνήθειες τοῦ ἀνδρός της, μπορεῖ ὅμως νὰ τὶς κρύψη.

Τὸ μυαλὸ σὲ μιὰ γυναῖκα εἶνε πάντα λιγώτερο χρήσιμο ἀπὸ τὴν ὠμορφιά της.

Ἡ γυναῖκα χάνει πιὸ συχνὰ τὸ κεφάλι της παρὰ τὴν καρδιά της. Πετράρχης

Ὁ ἔρως καὶ ἡ πολιτικὴ εἶνε ὁ θάνατος τῆς φιλίας.

Νιοῦμπολδ

Γυναῖκα ἀκατανόητη εἶνε ἐκείνη ποὺ δὲν ἐννοεῖ τοὺς ἄλλους.

Σ.τάελ

Ὁ ἔρως ἀποτελεῖ μιὰ συνεχῆ καὶ γλυκειὰ ἀμφιβολία, ἡ ὁποία, δυστυχῶς, διευκρινίζεται μετὰ τὸ γάμο.

Συνήθως, ἡ ἀπιστία τῆς συζύγου ὑπαγορεύεται ἀπὸ ἕνα αἴσθημα ἐκδικήσεως, γιὰ τὴν ἀπογοήτευσι ποὺ τῆς προκάλεσε ἕνας...κακὸς μῆνας τοῦ μέλιτος. Ζὰν Φινὸ

Ὁ αἰώνιος ἔρως εἶνε ὀκνηρία τοῦ πνεύματος καὶ κακὴ ἕξις τοῦ σώματος. Ἀββᾶς Μπαζιλ